

KAPITAŁ LUDZKI
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 Projekt współfinansowany przez
 Unię Europejską w ramach
 Europejskiego Funduszu
 Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI
 FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nazwa przedmiotu		Kod ECTS	
Kultura ludowa narodów bałkańskich		9.0.5808	
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot			
Zakład Sławistyki i Studiów Bałkańskich			
Studia			
wydział	kierunek	poziom	pierwszego stopnia
Wydział Filologiczny	Sławistyka	forma	stacjonarne
		moduł	językoznawczo-kulturoznawcza, literaturoznawczo-kulturoznawcza
		specjalnościowy	
		specjalizacja	wszystkie
Nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących)			
dr Maša Guštin; dr Natalia Wyszogrodzka-Liberadzka			
Formy zajęć, sposób ich realizacji i przypisana im liczba godzin		Liczba punktów ECTS	
Formy zajęć		3	
Wykład		30 godzin - aktywne uczestnictwo w zajęciach;	
Sposób realizacji zajęć		30 godzin - samodzielna lektura literatury przedmiotu i materiałów uzupełniających;	
zajęcia on-line, zajęcia w sali dydaktycznej		15 godzin - przygotowanie do egzaminu i sam egzamin.	
Liczba godzin		Razem: 75 godzin = 2 ECTS.	
Wykład: 30 godz.			
Termin realizacji przedmiotu			
2023/2024 letni			
Status przedmiotu		Język wykładowy	
obowiązkowy		polski	
Metody dydaktyczne		Forma i sposób zaliczenia oraz podstawowe kryteria oceny lub wymagania egzaminacyjne	
<ul style="list-style-type: none"> - Analiza tekstów z dyskusją - Wykład konwersatoryjny - Wykład problemowy - Wykład z prezentacją multimedialną 		Sposób zaliczenia	
		Egzamin	
		Formy zaliczenia	
		egzamin ustny	
		Podstawowe kryteria oceny	
		Student otrzymuje ocenę na podstawie:	
		• aktywnego udziału w zajęciach: 30%;	
		• egzaminu ustnego: 70%.	
Sposób weryfikacji założonych efektów uczenia się			
zakładany efekt uczenia się	aktywny udział w zajęciach z dyskusją	egzamin ustny	
		Wiedza	
K_W10	+	+	
		Umiejętności	
K_U01	+	+	
K_U03	+		
K_U08	+	+	
		Kompetencje społeczne	
K_K03	+		
K_K05		+	
Określenie przedmiotów wprowadzających wraz z wymogami wstępnymi			

A. Wymagania formalne

bez wymagań formalnych

B. Wymagania wstępne

bez wymagań wstępnych

Cele kształcenia

Przyswojenie wiedzy na temat szeroko pojętej kultury ludowej (duchowej i materialnej) narodów Półwyspu Bałkańskiego ze szczególnym uwzględnieniem obrzędów, wierzeń, zwyczajów, cyklicznych świąt, praktyk magicznych, ludowej wizji świata, przejawów i wartości tradycji, znaczenia symboli w świecie przyrody, istoty antropocentryzmu, dychotomii, generalizacji i stereotypizacji w oglądzie świata. Poznawanie i rozumienie mechanizmów powstawania kodów kulturowych i ich związku z kulturą Europy i świata. Rozumienie przejawów nienaukowego, zdroworozsądkowego, „naiwnego” myślenia i filozofii ludowej. Relacje między kulturą wysoką i niską, masową, popularną i ludową.

Treści programowe

Znaczenie pojęć i definicji z zakresu kultury ludowej, jak folklor, folklorizm, folklorystyka, etnologia, etnografia, obyczaj, zwyczaj, mit, etnos, kult, tradycja itp.

Wyjaśnienie i zrozumienie mechanizmów wierzeń, przesądów, ludowej wiedzy o przyrodzie i wszechświecie oraz wynikających z nich praktyk medycznych.

Omówienie istoty zabiegów transpozycji, translacji, kreacji, granicy i pogranicza, obrzędów przejścia, restytucji, symboliki, konotacji, generalizacji itp.

Wierzenia ludowe związane z najważniejszymi wydarzeniami w życiu społeczności, obrzędy i zwyczaje kultywowane przez poszczególne narody;

Stroje ludowe, ich funkcja i symbolika; znaczenie kolorów;

Kult przodków, zwyczaje pogrzebowe; obrzędy weselne; prognozyki ludowe, tańce i ich symbolika (kolo/ oro/ horo/ sirtaki /halay); demonologia ludowa; problem sprawiedliwości ludowej (prokletje); święto patrona rodziny slava; doroczne święta (badnjak).

Kult męskości – tradycja virdžiny w społeczności albańskiej. Krvna osveta.

Architektura bałkańskich wsi, charakterystyczne cechy zdobnicze; współczesne przejawy twórczości ludowej: malowanie na szkle, hafty, wyszywanie, rzeźba, wyroby z bibułki, słomy, drewna, skóry, metalu.

Twórczość naiwistów, najwybitniejsi przedstawiciele i ośrodki poszczególnych krajów Półwyspu Bałkańskiego.

Wykaz literatury**A. Literatura wymagana do ostatecznego zaliczenia zajęć (zdania egzaminu):****A.1. wykorzystywana podczas zajęć**

- Bałgarska mitologija. Enciklopedičen rečnik., Sastavitel Anani Stojnev, Sofija 1994;
- Bosić M., Pogrebni običaji Srba u Vojvodini, Svetozarevo, 1991;
- Bošnjak S. (red.) Balkan i Balkanci, Niš 2003;
- Burszta J., Kultura ludowa (w:) Słownik etnologiczny. Terminy ogólne, pod red. Z. Staszczak, Warszawa-Poznań 1987;
- Čajkanović V. Studije iz srpske religije i folklor, Beograd, 1994;
- Čapo Žmegač J., Hrvatski uskršni običaji, Zagreb 1997: "Narodna umjetnost";
- Engelking A., Rytuale słowne w kulturze ludowej. Próba klasyfikacji, Język a kultura t. 4, Wrocław 1991;
- Kitevski M., Na kletva lek nema, Skopje 1991;
- Kulišić, Petrović, Pantelić N., Srpski mitološki rečnik, Beograd, 1998;
- Moszyński K., Kultura ludowa Słowian, t. 1-2. Warszawa, 1968;
- Mladenović O., Kolo južnih Slovena. Doktorska disertacija, Beograd 1973;
- Pac-Pomamacka L. Kult męskości. Tradycja Virdžiny w społeczności albańskiej. Zadruga w aspekcieprawa Kanun. Rozpr. Nauk. Akademii Wychow. Fizycz. We Wrocławiu, 2013, 43, s. 4-11.
- Radenković Lj., Simbolika sveta u narodnoj magiji ju`nih Slovena, Beograd 1996;
- Słownik stereotypów i symboli ludowych, pod red. J. Bartmińskiego, t.1. Kosmos, cz. 1, 2, Lublin 1996, 1999 i nn.;
- Zorić S. Obred i običaj, Zagreb 1991.

A.2. studiowana samodzielnie przez studenta

- Folklorystyka. Dylematy i perspektywy, Opole (w:) „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Opolskiego”, Filologia Polska, od nr-u 36, w Folklorystyce nr 3: Z historii folkloru i folklorystyki;
- Bielawski (red.), Taniec, muzyka, folklor, Warszawa 1997; [fragmety]
- Góra A., Bocian w słowiańskich wyobrażeniach ludowych, „Etnolingwistyka” 1995, nr 7;
- Gennep A. Obrzędy przejścia (w:) Etnologia. Wybór tekstów, red. Z. Sokolewicz, Warszawa 1969;
- Jezernik B. Dzika Europa, Kraków 2007; [fragmenty]
- Podolak M. (red.) Bałkany: przeszłość-teraźniejszość-przyszłość, Lublin 2013; [wybrane artykuły]
- Simonides D. Pojęcie „folklor” w myśli europejskiej, „Zeszyty Naukowe UO”, Filologia Polska 36, Folklorystyka 1, Opole 1995.
- Walczak-Mikołajczakowa M. Bałkańskie rytmy życia, Gniezno 2001.

B. Literatura uzupełniająca

- Buchowski M., Burszta W., Status języka w świadomości magicznej, „Etnografia Polska” 1986, t. 30, z. 1;
- Budziszewska W., O niektórych nazwach chorób i związanych z nimi demonów w językach słowiańskich (w:) Paralele w rozwoju słownictwa języków słowiańskich, pod red. H. Popowskiej-Taborskiej, Wrocław 1989;

- Engelking A., Kłątwa. Rzecz o ludowej magii słowa, Warszawa 2000;
- Folklorystyczne i antropologiczne opisanie świata. Księga ofiarowana Profesor Dorocie Simonides, red. nauk. Teresa Smolińska, Opole 1999;
- Filipović-Fabijanić R. 1964: Narodna medicina i narodna verovanja. „Glasnik zemaljskog muzeja u Sarajevu,” n.s. „Etnologija” 19;
- Ivančanin I., Geografska podjela narodnih plesova u Jugoslaviji, (w:) „Narodna umjetnost” 3, 1964;
- Jahoda G., Psychologia przesądu, Warszawa, 1971;
- Kowalski P. 2000: Chleb nasz powszedni. O pieczywie w obrzędach, magii, literackich obrazach i opiniach dietetyków, Wrocław;
- Krawczyk-Wasilewska W. 1986: Współczesna wiedza o folklorze, Warszawa;
- Studia o literaturach i folklorze Słowian, pod red. T. Dąbek-Wirgowej, Warszawa 1991;
- Vijesti Društva Folklorista Hrvatske, Zagreb

Kierunkowe efekty uczenia się	Wiedza
K_W10 K_U01; K_U03; K_U08 K_K03; K_K05	Student: - ma uporządkowaną wiedzę szczegółową dotyczącą kultury ludowej krajów południowosłowiańskich (K_W10). Umiejętności Student - potrafi – w języku polskim lub jednym z języków południowosłowiańskich (serbskim lub chorwackim) – wyszukiwać informacje z dziedziny kultury ludowej (K_U01); - potrafi organizować zarówno pracę indywidualną, jak i zespołową, rozwiązując problemy z dziedziny południowosłowiańskiej kultury ludowej (K_U03); - posiada umiejętność przygotowania wystąpień ustnych, dotyczących zagadnień szczegółowych z tematyki kultury ludowej (K_U08). Kompetencje społeczne (postawy) Student: - samodzielnie podejmuje i inicjuje proste działania badawcze w zakresie kultury ludowej słowiańskiej części Bałkanów (K_K03); - jest gotów do wypełnienia roli zawodowej pracownika firm turystycznych i instytucji kulturowych współpracujących z krajami południowosłowiańskimi (K_K05).
Kontakt	
masa.gustin@ug.edu.pl	